

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)**

Кафедра захист рослин

**IV Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»**

*28 листопада 2023 року
м.Полтава*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)**

Кафедра захист рослин

**IV Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»**

28 листопада 2023 року

м. Полтава

Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : матеріали IV Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 28 листопада 2023 р.). Полтава: ПДАА, 2023. 155 с.
ISBN 978-617-8231-35-4.

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ), Посвідчення № 442 від 27 жовтня 2023 р. (IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»).

У збірнику представлені тези, присвячені сучасним проблемам захисту і карантину рослин, фітосанітарного моніторингу та розвитку агроєкосистем України. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, здобувачів вищої освіти та аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських підприємств АПК різної організаційно-правової форми господарювання та всіх, кого цікавить проблематика сучасного захисту рослин в агроєкосистемах України.

The collection presents theses devoted to modern problems of plant protection and quarantine, phytosanitary monitoring and development of agroecosystems of Ukraine. The materials are intended for researchers, teachers, graduates and graduate students, specialists and managers of agricultural enterprises of various organizational and legal forms of management and all who are interested in modern plant protection in agroecosystems of Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Доля Микола Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри інтегрованого захисту і карантину рослин Національного університету біоресурсів і природокористування України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

Поспєлов Сергій Вікторович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії імені Сазанова Полтавського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 5 від 26.12.2023 року)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Галич О. А.	- професор, ректор Полтавського державного аграрного університету, Україна, м. Полтава;
Маренич М. М.	- доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, директор Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, Полтавський державний аграрний університет, Україна, м. Полтава;
Писаренко В. М.	- доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри захисту рослин Полтавського державного аграрного університету, Україна, м. Полтава;
Тошко К.	- професор, директор Інституту Європейської освіти, Болгарія, м. Софія;
Гаспарян Г.А.	- професор, завідувачий аспірантурою Національного аграрного університету Вірменії, Вірменія, м. Єреван;
Калініченко А. В.	- доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу відновлювальних джерел енергії, Опольський політехнічний університет, Польща, м. Ополе.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Поспєлова Г. Д.	- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
Коваленко Н. П.	- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
Піщаленко М. А.	- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
Нечипоренко Н. І.	- кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
Шерстюк О. Л.	- асистент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
Бялас В. В.	- в.о. директора Державної установи «Полтавська обласна фітосанітарна лабораторія»
Шиян О. О.	- завідувачка науково-дослідного експозиційного відділу природи, Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського
Павленко А.	- завідувачка відділу документів із природничих та аграрних наук Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН	9
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Логвиненко В. В., Перепадченко Т. О.	ФІЛОГЕНЕЗ АГРОТЕХНІЧНОГО МЕТОДУ ЗАХИСТУ РОСЛИН ВІД ШКІДНИКІВ 9
Самородов В. М., Шиян О. О.	ГОЛОВНА ПРАЦЯ ЕНТОМОЛОГА М.В. КУРДЮМОВА (1885-1917) ТА ЇЇ ПОСТУПІ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ 14
Каленіченко Н. О., Піщаленко М. А.	МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ КУРДЮМОВ – ЗАСНОВНИК ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРИКЛАДНОЇ ЕНТОМОЛОГІЇ 17
Самородов В. М., Кигим С. Л.	ЕНТОМОЛОГІЧНІ ЗВИТЯГИ ДМИТРА ОГЛОБЛИНА (1893-1942): ДО 130-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВЧЕНОГО 20
Коцюруба І. О., Піщаленко М. А.	ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ОГЛОБЛИНА ДМИТРА ОЛЕКСІЙОВИЧА 23
Демченко О. В., Піщаленко М. А.	ПЕРШЕ ЕНТОМОЛОГІЧНЕ БЮРО ПОЛТАВСЬКОГО ГУБЕРНСЬКОГО ЗЕМСТВА 25
Писаренко В.М., Піщаленко М.А., Пономаренко С.В., Логвиненко В.В.	РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕНТОМОФАУНИ АГРОЦЕНОЗІВ НА ПОЛТАВЩИНІ В КІНЦІ ХІХ - НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ 28
Павленко А. М.	КНИГА М. В. КУРДЮМОВА «ГЛАВНЕЙШИЕ НАСЕКОМЫЕ, ВРЕДЯЩИЕ ЗЕРНОВЫМ ЗЛАКАМ В СРЕДНЕЙ И ЮЖНОЙ РОССИИ» ЯК ЧАСТИНА ЗІБРАННЯ РАРИТЕТНИХ ВИДАНЬ АГРАРНОГО СПРЯМУВАННЯ У ФОНДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОУНБ ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО 31
Білявський Ю. В., Білявська Л. Г.	ВИДАТНІ ФІТОПАТОЛОГИ ПОЛТАВЩИНИ 34
РОЗДІЛ 2. ФІТОСАНІТАРНИЙ МОНІТОРИНГ. ІНТЕГРОВАНІЙ ЗАХИСТ	37
Білявська Л. Г., Білявський Ю. В.	ПОШИРЕННЯ ПІДГРИЗАЮЧИХ СОВОК У СОЄВИХ АГРОЕНОЗАХ 37
Борзих О. І., Круть М. В.	ПРОГНОЗУВАННЯ ФІТОСАНІТАРНОГО СТАНУ АГРОЦЕНОЗІВ (ІННОВАЦІЙНІ РОЗРОБКИ) 39
Бялас В. В., Гіболенко І. В.	ФІТОСАНІТАРНА СИТУАЦІЯ ЩОДО РЕГУЛЬОВАНИХ ШКІДЛИВИХ ОРГАНІЗМІВ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 44
Волошин В. О., Поспелова Г. Д., Нечипоренко Н. І.	ЕЛЕМЕНТИ ЗАХИСТУ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ВІД ЗБУДНИКІВ ГРИБНИХ ХВОРОБ 45

Голосна Л. М., Афанасьєва О. Г.	ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА МЕТОДІВ ФІТОПАТОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ	49
Гордєєва О. Ф., Біленко О. П., Воропіна В. О.	ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ШКІДНИКІВ РІПАКУ НА ПОЛТАВЩИНІ	51
Жиліна Т. Б.	ФІТОСАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ ПОСІВІВ ГОРОХУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	53
Заворотній Б. Ю., Поспелова Г. Д., Нечипоренко Н. І.	ФУНГЦИДИ РЕКОМЕНДОВАНІ В ЗАХИСТІ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР	56
Костенко М. О.	ФУНГЦИДИ У СИСТЕМАХ ЗАХИСТУ ВІВСА	59
Литвиненко О. О., Нечипоренко Н. І., Поспелова Г. Д.	ПРИЧИНИ, ФАКТОРИ ТА СКЛАДОВІ ШКОДОЧИННОСТІ ХВОРОБ КАРТОПЛІ	61
Логвиненко В. В.	ПІДВИЩЕНА ШКІДЛИВІСТЬ ПАВУТИННОГО КЛІЩА НА СОЇ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗМІНОЮ КЛІМАТУ	65
Лугова С. В. Шерстюк О. Л.	ВОВЧОК СОНЯШНИКОВИЙ: МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НИМ	68
Медведєв С. М.	ОСОБЛИВОСТІ ФІТОСАНІТАРНОГО МОНІТОРИНГУ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО В УМОВАХ ВИРОЩУВАННЯ ЇЇ ЯК МОНОКУЛЬТУРИ	70
Міленко О. Г., Макаренко А. В., Богомаз А. О.	ХАРАКТЕРИСТИКА ЗБУДНИКА БУРОЇ ПЛЯМИСТОСТІ ЛЮЦЕРНИ	73
Міленко О. Г., Німчин А. В., Міленко Є. Г.	УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПОСІВІВ ВІД БУР'ЯНІВ	75
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Даценко Є. В., Юровський К. І.	ОСОБЛИВОСТІ ЕНТОМОКОМПЛЕКСУ ФІТОФАГІВ АГРОЦЕНОЗІВ ГОРОХУ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	78
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Кучеренко В. В., Бондаренко В. А.	ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКСУ ФІТОФАГІВ АГРОЦЕНОЗІВ КАПУСТИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	80
Сергієнко В. Г., Шита О. В.	РОЗВИТОК ХВОРОБ СОЇ ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ	82
Сірченко В. М., Онїпко В. В., Нечипоренко Н. І.	ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН НАСІННЄВОГО МАТЕРІАЛУ ПЕРСПЕКТИВНИХ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН	85
Шокало Н. С., Котенко О. Г.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ҐРУНТОВИХ ГЕРБІЦИДІВ В АГРОФІТОЦЕНОЗІ СОНЯШНИКУ	88

РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА		90
Верпека О. О., Юрченко С.О.	ВПЛИВ МІКОРИЗНОГО ПРЕПАРАТУ МІКОФРЕНД НА ФОРМУВАННЯ БІОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ	90
Войтенко Р. В., Дерев'янко В. І., Юрченко С. О.	ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ МІКРОДОБРИВАМИ В ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ	92
Грицай Ю. Ю., Коваленко Н. П.	ОСНОВНІ ВИДИ ТРИХОГРАМИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	93
Дрижирук В. В.	РЕЗУЛЬТАТИ ЗАСТОСУВАННЯ БІОПРЕПАРАТУ Блу™ N У ПОСІВАХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ГОСПОДАРСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	96
Лаврський Є. О., Конєва Т.О., Коваленко Н.П.	ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	99
Мороз Є. О., Коваленко Н. П.	ВИКОРИСТАННЯ ТРИХОГРАМИ У БІОЛОГІЧНОМУ КОНТРОЛІ ШКІДНИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	100
Пелих В. Ю., Дзюба Є. В.	ВИКОРИСТАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ У БОРОТЬБІ З КОРЕНЕВИМИ ГНИЛЯМИ ОГІРКА	103
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Тригуб В. В., Печоркін І. Ю.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕНТОМОФАГІВ В УМОВАХ ЗАХИЩЕНОГО ҐРУНТУ	105
Ткаленко Г. М., Киричук І. В., Гораль С. В.	ЕФЕКТИВНІСТЬ БІОПРЕПАРАТУ ТРИХОДЕРМІН У ЗАХИСТІ БУРЯКА СТОЛОВОГО ПРОТИ ХВОРОБ	108
Тімченко К. А., Вискуб Р. С., Чугрій Г. А.	ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ БІОЛОГІЗАЦІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО НА РОЗВИТОК РОСЛИН ТА СТУПІНЬ УРАЖЕННЯ СІТЧАСТИМ ГЕЛЬМІНТОСПОРІОЗОМ	109
Усов Ю. В.	ВИКОРИСТАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЗАХИСТУ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР У ТЕПЛИЧНИХ ГОСПОДАРСТВАХ	111
Шерстюк О. Л.	ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ЗЕМЛЕРОБСТВА	113
РОЗДІЛ 4. СЕЛЕКЦІЯ, НАСІННИЦТВО ТА ГЕНЕТИЧНІ РЕСУРСИ РОСЛИН		116
Капштик Д. П., Криворучко Л. М.	ВИПРОБУВАННЯ СОРТІВ СОЇ В УМОВАХ ПП «ТЕПЛІВСЬКА КАЛИНА» ПИРЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	116

Мищенко А. В., Маренич М. М.	ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ І ЯКОСТІ ЗЕРНА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ	118
Охріменко Д. В., Коваленко Н. П.	ПРИЙОМИ ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЮ ТА МАСИ ОДНОЗУБКОВИХ ЦИБУЛИН ЧАСНИКУ ПОСІВНОГО	120
Рибальченко А. М., Уфанцев М. С.	ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СУЧАСНИХ СОРТІВ ГОРОХУ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ	121

РОЗДІЛ 5. РОСЛИННИЦТВО 124

Баган А. В., Кузьмін Д. С.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СТИМУЛЯТОРА РОСТУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ УРОЖАЙНОСТІ ВІВСА ПОСІВНОГО	124
Баган А. В., Пунтус О. В.	ВПЛИВ СТИМУЛЯТОРА РОСТУ ГУМІФІЛД НА УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	126
Бараболя О. В., Кравець С. О.	ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ КУКУРУДЗИ	128
Бараболя О. В., Щепак В. В.	ГОРОХ В ЗЕРНОВОМУ БАЛАНСІ ГОСПОДАРСТВА	130
Барат Ю. М., Шакалій С. М., Дядюра В. О.	ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПОКАЗНИКІВ СТРУКТУРИ ВРОЖАЮ СОРТІВ ГОРОХУ	132
Білявська Л. Г., Гайко В. В.	ВПЛИВ АГРОТЕХНІЧНИХ ЗАХОДІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ СОРТІВ КАРТОПЛІ	134
Клочков В. О., Кір'ян В. О.	ВСТАНОВЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ВЕРМИКОПОСТОМ ДЛЯ КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ	136

РОЗДІЛ 6. ЗЕМЛЕРОБСТВО 139

Білявський Ю. В., Білявська Л. Г., Сокирко М. П.	130 РОКІВ ДОВГОСТРОКОВОМУ ДОСЛІДУ «ЦІЛИНА»	139
Рибальченко А. М., Слинько Р. Я.	АГРОТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	142
Федорус В. О., Онiпко В. В.	ВПЛИВ ГЕРБИЦИДІВ НА ЗАСМІЧЕНІСТЬ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ БУР'ЯНАМИ В ПЕРІОД ВЕГЕТАЦІЇ	144
Колесніков Л. О.	КОМПЛЕКСИ ДОМІНАНТНИХ ВИДІВ ЖУЖЕЛИЦЬ (COLEOPTERA, CARABIDAE) В АГРОЦЕНОЗАХ	147

СПИСОК АВТОРІВ	151
-----------------------	-----

конференції, 01-02 червня 2023 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 11-14.

3. Бараболя О. В., Золотарьов В. М. Продуктивність гібридів кукурудзи. Матеріали науково-практичної інтернет-конференції “сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур” 30 березня 2021 року С.30-32.
4. Бараболя О. В., Калініченко В. І., Петраченко В. В. Технологія вирощування кукурудзи на зерно. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 29 квітня 2018 року. Полтава 2018. С. 13-20.

ГОРОХ В ЗЕРНОВОМУ БАЛАНСІ ГОСПОДАРСТВА

Бараболя О. В., Щепак В. В.

Полтавський державний аграрний університет

В нашій країні горох вважається найбільш поширеною і урожайною зернобобовою культурою після сої та являється джерелом рослинного білка, та є одним з самих кращих попередників для озимих пшениць ярих пшениць та інших зернових культур. Порівняно за короткий вегетаційний період та відповідно накопичення азоту в ґрунті, за певний рахунок засвоєння азоту з повітря бульбочковими бактеріями, всі науковці визначають горох як досить добрий попередник для озимих культур [1].

Країни учасники ЄС створили свій спеціальний фонд економічного стимулювання сільгоспвиробників для виробництва гороху. Завдяки цьому кроку збільшилися посівні площі даної культури, підвищився технологічний рівень сільгоспробіт, активізувалась селекційна робота науковців.

За останні роки в багатьох країнах нашої планети підвищилась зацікавленість до вирощування гороху – джерела відносно дешевого білка. Особливо зросло дане виробництво товарного зерна гороху в країнах ЄС. Тут із середини минулого сторіччя почалось здійснення відповідно цільових програм, що дозволили країнам виробникам скоротити імпорту високобілкових кормів для тварин. Досить високий вміст білка та значна потенційна врожайність, скоростиглість, порівняно позитивна екологічна пластичність приваблюють власників господарств. Керівники передових сучасних господарств розуміють значення даної культури у вирішенні відповідної білкової проблеми, її агротехнічну роль як гарного попередника і хочуть висівати горох [1,2].

Окрім того бобові культури відіграють доволі важливу роль в підвищенні продуктивності сівозміни та родючості ґрунту, завдяки їхній здатності накопичувати значну кількість азоту на кінчиках корінців рослини, що як відомо еквівалентно використанню понад 2,3 ц/га аміачної селітри [1,2]. Слід зауважити, що основним постачальником рослинного білка у нашому регіоні в останні десятиліття вважаються відповідно бобові культури, білки зернобобових культур як стверджується багатьма науковцями вважаються високоякісними

тому, що до їхнього складу входять такі надзвичайно важливі амінокислоти, як лізин, триптофан, гістидин, аргінін та ін.

Однак, не зважаючи на необхідність використання зернової продукції особливо бобових, спостерігається досить стрімке скорочення обсягів виробництва гороху в Україні. Основними причинами відповідно, такої ситуації слід вважати значне збільшення посівних площ високорентабельних сільськогосподарських культур, таких технічних та зернових культур як соняшник, ріпак, та пшениця [3].

Така сільськогосподарська культура як горох досить помітно реагує на родючість ґрунту, а відповідно на наявність в ньому вільних поживних хімічних елементів, кількість яких тісно буде пов'язана з якістю та життєдіяльності бульбочкових бактерій бобових рослин. Їхній розвиток відповідно залежить від умов року, способів обробітку ґрунту та наявності післяжнивних решток в орному шарі ґрунту господарства. Завдяки своїй унікальній здатності зернобобових культур, зокрема гороху вони можуть вступати у симбіотичні взаємовідносини з бульбочковими бактеріями, що відповідно дає можливість створювати рослині нерозривну систему фізіологічних аспектів, за допомогою якої рослини можуть фіксувати азот з навколишнього повітря, що є досить таки надзвичайно важливо як для самої бобової культури так і для наступних сільськогосподарських культур в сівозміні. Коли співпадають сприятливі умови за період вегетації, горох завдяки своїм особливим властивостям буде здатен накопичити бобовими рослинами до 73 кг/га вільного азоту з навколишнього повітря. Азот, як відомо в свою чергу входить до хімічного складу білків, хлорофілу, нуклеїнових кислот та відповідно інших органічних речовин. Недостатня кількість цього дуже важливого елементу для рослини буде відігравати негативну роль в основних життєвих процесах, які відбуваються відповідно у рослинному організмі, що відображається як пригнічення рослин, відставанні у рості та іноді загибелі. Значна кількість цього хімічного елементу також може негативно відображається на елементах продуктивності рослин гороху, які стають менш стійкими до хвороб, досить часто вилягають та нерівномірно досягають [2,4].

Крім того, відповідно збільшення посівних площ під бобовими культурами, зокрема і горохом, стримується відповідно насамперед через досить високе пошкодження посівів шкідниками гороховою зернівкою (брухусом) та попелицями, що відповідно негативно досить впливає на урожайність. Аби отримувати виробниками стабільні та високі врожаї сільськогосподарських культур варто оптимізувати сучасну систему живлення гороху, тобто визначити самі оптимальні норми та строки внесення необхідних поживних речовин.

Бібліографія:

1. Зінченко О.І., Салатенко В.Н., Білоножко М. А. *Рослинництво*: Підручник. К. : Аграрна освіта, 2001. 591 с.

2. Каміський В. Ф., Сокирко Д. П., Гангур В. В. Вплив технологічних прийомів на формування продуктивності гороху в умовах Лівобережного Лісостепу України. Таврійський науковий вісник. 2021. № 117. С. 73-79.
3. Михайленко Л. П. Горох. Система ведення сільського господарства Дніпропетровської області. Дніпропетровськ: Ін-т зерн. Господарства УААН, 2015. С. 150-152.
4. Бараболя О. В., Покидько В. Г. Значення гороху як основної зернобобової культури та ефективність добрив. Науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні технології в рослинництві – запорука сталого розвитку сільського господарства» присвячена 90 річчю з дня народження Віталія Карповича Чуйка. Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція імені М.І. Вавилова Інституту свинарства і агропромислового виробництва. 02 грудня 2022. С. 68-70.

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПОКАЗНИКІВ СТРУКТУРИ ВРОЖАЮ СОРТІВ ГОРОХУ

Барат Ю. М., Шакалій С. М., Дядюра В. О.
Полтавський державний аграрний університет

Серед зернобобових культур горох займає одне з провідних місць, як за посівними площами, так і за величиною валових зборів насіння. За сучасного ведення сільськогосподарського виробництва саме горох є найбільш перспективною зернобобовою культурою. Це пов'язано з досить великим потенціалом урожайності, що поєднано із високим вмістом білка в його насінні [1-2]. Нами було проведено вивчення особливостей формування елементів продуктивності гороху, а саме: кількість бобів на одну рослину, шт.; кількість насіння у бобі, шт.; кількість насінин з однієї рослини, шт.; маса насіння з однієї рослини, г, маса 1000 насінин, г, а також встановлено рівень урожайності, т/га. До показників з яких формується структура врожаю рослин гороху належить кількість бобів на одній рослині, яка залежить як від погодних умов року, сорту та густоти стояння рослин [3] (табл. 1).

Таблиця 1. Кількість бобів на рослину залежно від сорту та норми висіву

Сорт	Норма висіву, млн. насінин/га	Рік			В середньому за три роки
		2021 р.	2022 р.	2023 р.	
Пристань	1,0	4,2	4,6	4,4	4,4
	1,2	4,0	4,4	4,3	4,2
	1,4	3,7	4,1	4,0	3,9
Гайдук	1,0	4,5	4,9	4,7	4,7
	1,2	4,3	4,7	4,5	4,5
	1,4	4,0	4,5	4,1	4,2
Царевич	1,0	4,1	4,5	4,3	4,3
	1,2	3,9	4,3	4,1	4,1
	1,4	3,5	4,0	3,8	3,8
<i>Середнє значення</i>		<i>4,0</i>	<i>4,4</i>	<i>4,2</i>	<i>4,2</i>